

ROZWIEŚĆ SIĘ (38) *vb pf*

się (31), się (7).

o jasne; w *inf* -wieść (10), -wieść (1) *KochFr*; w formach *praet sg m* -wiódl; pozostałe formy z tekstów nieoznaczających *é* oraz *ó*.

inf rozwieść się (20). ◇ *fut 3 sg* rozwiedzie się (2). ◇ *3 pl* rozwiodą się (2). ◇ *praet 1 sg m* -m rozwiódl się (1). ◇ *3 sg m* rozwiódl się (7). *f* rozwiodła się (1). ◇ *plusq 3 sg m* był się rozwiódl (1) *BielKron*, rozwiódl się był (1) *GliczKsiąż*. ◇ [*imp 2 sg* rozwiedz się.] ◇ *con 1 sg m* bych się rozwiódl (1). ◇ *3 sg m* by rozwiódl się (1). ◇ *part praet act* rozwi(o)dszy się (1).

Sł stp s.v. rozwieść, Cn brak, Linde XVI (jeden z niżej notowanych przykładów) – *XVIII w. s.v. rozwieść*.

1. Wykonać szybki, energiczny ruch do przodu (4) :

a. *Zamachnąć się bronią, przygotować się do użycia broni* [w tym: z czym (2)] (3) : *BielKron* 348; Rzymianie to [szykowanie wojska jako klin] zwali *Forfex*, tedy tymi klefzczami záchwycić klin w koło/ á nie dác fie mu rozwieść *BielSpr* 18; Náfzy záfie gdy fie s nimi máią potykác/ prędko w nie vderzą drzewcy/ áby im fzyk rozerwali/ poki fie z łuki nie rozwiódl *BielSpr* 68.

b. *Odchyliwszy się dla nabrania rozpędu, ruszyć* (1) : iż był chłop wyfoki *Piecinig/ Ruffin* tym fie niżej fchylał/ rozwiódlfy fie vderzył *Piecinigá* w tłufty brzuch głową/ [...] áfz vpadł *StryjKron* 134.

2. Rozdzielić się, rozłączyć się (27) :

a. *O związkach międzyludzkich* [w tym: z kim (19), z czym (*Przen*) (3)] (25) : *Se ab aliquo remove*, *Rozwieść* fie s kim nie chcieć mieć s kim towarzysztwa. *Mącz* [234]d.

Przen (3) : A ták miáfto powagi zá piecem pan czáfem/ Przeftálby ná czámlecie/ rozwiódl fie z hátłafem. *RejWiz* 15v; bom ná támtéy bieśiedzie rozwiódl fy z tą fwarliwą *Ewanyeliá*: w którém/ [...] zámknióne fá [...] dufzne y cíelefné/ vpadki człowieczé: [...] wróciłem fy do onéy nafzém *ftárém Ewanyeliém* potciwém *OrzQuin* B3.

Zwrot: »z ciałem się rozwieść« = *umrzeć* (1): Infze zwierzęta wyrodny ftrách fufzy *Gdy* fie więc z ciałem rozwieść przydzie dufzy. *KlonŻal* A4v.

α. *Zostawić współmałżonka, wziąć rozwód; divortium facere* *Mącz*, *Calag*; *libellum repudii a. repudium mittere* *Mącz* (21) : Thegoż roku *Kátháryzná*/ z którą fie był rozwiódl *Krol Angielki* vmárlá. *BielKron* 215, 305; *Mącz* 113c, 353a; *Calag* 141a.

rozwieść się dla kogo, dla czego [= z jakiej przyczyny] (4): *GliczKsiąż* B6; *KrowObr* 233; poiął iá zá małżonkę sobie/ [...] ále fie potym z nią rozwiódl dla iey ftárości *BielKron* 154v, 215v.

rozwieść się o co [= dlaczego] (1): *Kárbilius* małżonkę fwoyę dla tego był opuścił/ y o to fie fnyá rozwiódl/ iż nyemogł myeć fnyá żadnych dzyeci *GliczKsiąż* C2.

Zwroty: »rozwieść się z mężem« = *deserere maritum* *Mącz* [szyk zmienny] (3): *KromRozm I* K4v; *Ale* flub káždy wdowy/ ábo tey co fie rozwiódlá z mężem [*repudiatæ*] [...]/ ma być wypełniony. *BibRadz Num* 30/10; *Mącz* 387d.

»rozwieść się z żoną, z małżonką« = *divortium facere cum uxore, missam facere uxorem, repudiare (uxorem), repudium renunciare* *Mącz* [szyk zmienny] (10:1): iż zá ledá przyczyną może fy mąż z żoną rozwyeć/ y żoná z mężem/ á w ine małżeństwo wftąpić. *KromRozm I* K4v; *GliczKsiąż* B6,

C2; *KrowObr* 233; *BielKron* 212, 447; *Mącz* 225b, 254a, c, 353a, 488a; PRzyfzedł chłop do biskupa/ chcąc fię rozwieść z żoną *KochFr* 42.

Szeregi: »opuścić i rozwieść się« (1): *GliczKsiąż* C2 *cf* *rozwieść się o co*.

»porzucić i rozwieść się« (1): iż thego Pelágyulzá [*papieża*] [...] była náuká przeciwna/ nauce páná Kryftulowey/ ktory tylko dla cudzołóstwá porzucić y rozwieść fię z żoną dopuścił. *KrowObr* 233.

[»rozwieść albo rozłączyć się«: Iulius Cezár żonę śwá Pompeiám/ odeśłał od siebie/ á rozwiodł/ álbo rozłączył fię fnią/ Iż fię dowiedział/ [...] *ErazmJęzyk* Gg5 (*Linde s.v. rozwieść*).]

b. *O szyku bojowym: rozsunać się tworząc odstęp* (1) : także thez y owi co ná zad ftali mogą wczynić/ thákież fię rozwieść/ iednę ftронę ná práwá á drugá ná lewá złożywfy drzewcá pośkokiem. *BielSpr* 72.

3. *Rozwinąć temat, obszernie wyłożyć, przedstawić, rozciągnąć wywód* (3) : Widźicie W.M. pánowie/ iáko mi fię plác do rzeczy otwiéra/ w którym iákobym chćiał/ tákbym fię rozwieść mogł/ y wielá narodów przykłády to pokazać/ że [...] *OrzJan* 25.

W porównaniu (1): ten gdy fye ná kazániu głósem rozwiodł/ iáko słowik inny/ [...] w zápaleniu obiecowáł rzeczy przyfzłé/ kthore fye pełniły. *OrzRozm* G2v.

Zwrot: »z rzeczą się rozwieść« (1): Ale máiác ia to wywieść/ [...] thrzebá ábych fię trofzkę z rzeczą rozwiodł/ iżbym obiáłnił to słowo miłość *Górndworz* Kk8v.

4. *Rozpanoszyć się, zwiększyć swój wpływ i znaczenie* (1) : gdy tych [*ani bogatych, ani ubogich w państwie*] będzie więtfza liczbá/ będą też bez chyby siłnieifzy: ták iż áni bogáтым/ áni vbogim/ rozwieść fię nie dopuľzczá/ iżby [...] rozruch w ziemi czynić mogli. *Górndworz* Hh8.

5. [*Rozejrzeć się wokół, przepatrzyć okolice [z czym (żywołne) gdzie]*: Rozwiedz fię w ftронách z chárty/ pátrż przy dołowinie/ Gdzie fię Záiác ábo Lis przed ogárem fzynie. *BielawMyśl* D4v.]

6. *W funkcji biernej* (4) :

a. *Nie zostać spełnionym, wykonanym [kim]* (1) :

W przeciwstawieniu: »dowieść ... rozwieść się« (1): [*Ksant ślubował sampierzowi, że wypije całe morze, ale zażądał, by ten zmienił bieg rzek wpływających do morza*] By lámó morze zoftáło/ A wnie nic nieprzybywáło. [...] Częgo iefli on dowiedzie/ Mná się tá rzecz nierozwiedzie. *BierEz* D4v.

b. *Być wyłożonym, przedstawionym* (3) : te wszystkie mowy y podania ktore za okazyá bez pochyby się rozwiodá. Natym iednym fundamencie sadzić się muľzá [...]. Iż [...] *ActReg* 149, 149.

Zwrot: »szeroko rozwieść się« (1): Ktora lámá rzecz/ mogłábyfię fzeroko rozwieść/ [...] wízákze/ iż fię muśi krotkości folgowáć/ [...] tedy rzecz tę krotko [...] pokażę *CzechEp* 123.

Formacje współrdzenne cf 2. WIEŚĆ.